

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5208/2018
15.11.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милош Антоновић, адвокат у ..., против тужених Града Краљево, кога заступа Градски јавни правобранилац Града Краљево и Дирекције за планирање и изградњу Краљево из Краљево, ради утврђења и исплате накнаде, одлучујући о ревизији туженог Града Краљево, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу број Гж 2099/17 од 24.05.2018. године, у седници већа одржаној 15.11.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу број Гж 2099/17 од 24.05.2018. године и предмет враћа том суду ради поновног одлучивања о жалби тужиоца.

Образложење

Пресудом Основног суда у Краљеву број П 458/11 од 03.02.2012. године је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је кп ... КО ... у површини од 0.05.16 ха до сада власништво тужиоца по сили закона прешло у државну својину (први став). Другим ставом изреке је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезу да тужиоцу солидарно исплате износ од 5.855.067,40 динара, са законском затезном каматом од 04.02.2010. године до исплате у року од 15 дана. Трећим ставом изреке је обавезан тужилац да Граду Краљево на име трошкова парничног поступка плати износ од 403.750,00 динара у року од 15 дана.

Апелациони суд у Крагујевцу је пресудом број Гж 2307/12 од 16.10.2012. године одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Основног суда у Краљеву.

Уставни суд Републике Србије је одлуком број Уж 20/2013 од 24.05.2017. године усвојио уставну жалбу тужиоца и утврдио да је пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2307/12 од 16.10.2012. године и пресудом Основног суда у Краљеву број П 458/11 од 03.02.2012. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење зајемчено чланом 32. став 1. Устава Републике Србије. Другим ставом изреке је поништена пресуда Апелационог суда у Крагујевцу број Гж 2307/12 од 16.10.2012. године и одређено да тај суд донесе нову одлуку о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Основног суда у Краљеву број П 458/11 од 03.02.2012. године.

Апелациони суд у Крагујевцу је поново одлучио о жалби тужиоца пресудом број Гж 2099/17 од 24.05.2018. године тако што је преиначио пресуду Основног суда у Краљеву број П 458/11 од 03.02.2012. године тако да гласи: 1) усваја се тужбени захтев тужиоца, па се утврђује да је кп ... КО ... површина 0.05,16 ха до сада власништво тужиоца по закону прешло у државну својину; 2) обавезују се тужени да тужиоцу солидарно исплате износ од 5.855.067,40 динара са законском затезном каматом обрачунатом од 04.02.2010. године па до исплате, у року од 15 дана. Другим ставом изреке су обавезани тужени да солидарно надокнаде трошкове поступка тужиоцу у износу од 511.875,00 динара, у року од 15 дана.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени Град Краљево је изјавио благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о ревизији туженог на основу члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 125/04, 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/2011 и 55/2014), јер је тужба у овом спору поднета 18.07.2008. године, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија туженог основана.

Према утврђеном чињеничном стању парцела број ... КО ... је уписана у катастарском оперативном делу као државна својина чији је корисник тужилац који је ово право стекао на основу решења Општинског суда у Краљеву 08.04.2003. године, а којим је расправљена заоставштина иза смрти његове мајке ББ. Покојна ББ је право коришћења ове парцеле стекла на основу наслеђа иза смрти свога оца ВВ. Парцела ... КО ... је уписана као друштвена својина на основу решења Народног одбора Краљево од 22.03.1960. године. До 1962. године на парцели су се налазили грађевински објекти, власништво сада покојног ВВ и то стамбена зграда, помоћна зграда, дрвена шупа, клозет и обор. Решењем Одељења за финансије НОО Среза Краљево од 01.10.1962. године описана некретнина је експроприсана у корист Фонда за стамбену изградњу НОО Краљево. Решењем Комисије за одређивање накнаде од 01.11.1962. године је утврђена висина накнаде за експрописане објекта у износу од 2.279.118,00 динара, а решењем Одељења за финансије Општине Краљево од 12.06.1963. године је утврђена висина и одређено је плаћање накнаде за засаде на овој парцели у износу од 79.280,00 динара. Фонд за стамбену изградњу општине Краљево је обавезан да за катастарску парцелу број ... општинском фонду за стамбену изградњу Краљева плати одређене новчане износе с тим да накнаду за грађевинско земљиште ранијем власнику ВВ одреди Одељење за финансије НО Краљево сагласно Закону о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта из 1958. године.

У Службеном гласнику Републике Србије број 22 од 31.03.2011. године је објављено решење којим је утврђен јавни интерес за експропријацију, односно административни пренос непокретности, земљишта међу којима и катастарска парцела број ... КО ... и објекта на њему који по закону могу бити предмет експропријације, односно административног преноса ради изградње моста преко реке Ибар и да је ЈП Дирекција за планирање и изградњу Краљево – Краљево одређена за корисника експропријације, односно административног преноса непокретности земљишта и објекта на земљишту који по закону могу бити предмет експропријације, односно административног преноса.

У међувремену је кп број ... препарцелисана на кп број .../... и кп број .../..., а као носилац права коришћења је уписан тужилац. Тужилац је користио један део парцеле ... који је на лицу места ограђен, а површина тог дела је 0.0135 ха и на њему се налази шупа, а преостали део кп ... КО ... у површини од 0.0099 ха искоришћен је за изградњу ... улице, док је део парцеле у површини од 0.0124 ха искоришћен за изградњу тржног центра.

Нема доказа да је накнада за експроприсано земљиште исплаћена деди тужиоца, нити да је деда захтевао исплату накнаде, а мајка тужиоца је 03.02.1992. године тражила исплату накнаде, али је није добила.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца и закључио да је захтев тужиоца за исплату накнаде за експроприсану непокретност застарео са образложењем да је његова мајка захтев за накнаду поднела тек 03.02.1992. године, а да је непокретност експроприсана 1962. године, те да је стога протекао рок од 10 година који је почео да тече првог дана када је власник непокретности према Закону о експропријацији имао право да захтева накнаду одређену одлуком управног органа или одлуком суда. Што се тиче захтева да се утврди да је катастарска парцела број ... по сили закона прешла у државну својину оценио је да је тужбени захтев неоснован, јер је утврђено да је то земљиште заједно са објектима и засадима експроприсано.

Другостепени суд је закључио да је првостепени суд погрешно применио материјално право јер Законом о експропријацији нису прописани преклузивни рокови за подношење захтева за остваривање права на накнаду за експроприсане, односно изузете непокретности. Такође је оценио да тужилац има правни интерес да се утврди да је катастарска парцела ... по сили закона прешла у државну својину, јер се у катастарском оперативном делу тужилац води као носилац права коришћења. Даље је навео да ни власнику ни његовим правним претходницима није исплаћена накнада, да је стога тужиоцу повређено право на имовину које је загарантовано одредбом члана 58. став 1. Устава Републике Србије и одредбом члана 1. став 1. додатног Протокола уз Конвенцију о људским правима и основним слободама, те је досудио тужиоцу износ од 5.855.067,40 динара као тржишну вредност непокретности и камату на овај износ почев од 04.02.2010. године па до исплате. Одлуку о камати није образложио.

Врховни касациони суд налази да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Законом о јавној својини („Службени гласник РС“ број 72/2011, 88/2013, 105/2014, 104/2016, 108/2016, 113/2017, 95/2018), је прописано да јавну својину чини право својине Републике Србије – државна својина, право својине Аутономне покрајине – покрајинска својина и право својине јединице локалне самоуправе – општинска, односно градска својина (члан 2.). Одлучујући о тужбеном захтеву за признање да је катастарска парцела ... КО ... до сада власништво тужиоца прешла у државну својину, другостепени суд је пропустио да утврди о ком облику својине се конкретно ради. У овој парници није тужена Република Србија као власник државне својине, већ је то Град Краљево на коју може да се односи само право својине јединице локалне самоуправе – општинска, односно градска својина, те друготужена Дирекција за планирање и изградњу Краљева која и није пасивно легитимисана за овај део тужбеног захтев. Без утврђења облика јавне својине на катастарској парцели број ... КО

... нису се стекли услови за одлучивање о основаности тужбеног захтева да је кп ... КО ... прешла у државну својину у односу на тужене.

Одлучујући о тужбеном захтеву о накнади за експроприсано земљиште другостепени суд није правилно применио материјално право па чињенично стање није правилно утврђено.

Наиме, одредбом члана 41. став 2. Закона о експропријацији („Службени гласник РС“ бр 53/95, „Службени лист СРЈ“ број 16/2001, „Службени гласник РС“ број 23/2001, 20/2009, 55/2013 (Одлука Уставног суда), 106/2016 (аутентично тумачење) је прописано да се висина накнаде у новцу одређује према тржишној цени према околностима у моменту доношења првостепене одлуке о накнади за експроприсану непокретност. Вредност непокретности се утврђује на основу процене Републичке управе јавних прихода (члан 42).

У поступку утврђивања тржишне накнаде вештачење је дозвољено само када се на основу процене надлежне Управе јавних прихода не може утврдити тржишна вредност.

Другостепени суд је у чињеничном стању навео да је вештачењем утврђено да тржишна вредност катастарске парцеле број ... КО ... износи 5.855.067,40 динара. Међутим, у првостепеној пресуди није у чињеничном стању утврђена вредност експроприсане имовине нити су изнети разлози за непоступање по члану 42. Закона о експропријацији и зашто је било потребно да се висина вредности земљишта утврђује вештачењем. Другостепени суд је прихватио да се вештачењем утврди висина накнаде при чему није отворио и одржао главну расправу пред другостепеним судом на којој би извео доказ читањем приложеног налаза и мишљења вештака те га саслушао уколико за то постоји потреба те стога није оценио изведени доказ, али је утврдио висину накнаде према налазу вештака. Примећује се да постоји велика временска дистанца од дана вештачења (04.02.2010.године) када је вредност утврђена и дана првостепеног пресуђења (03.02.2012.године), а законска затезна камата на досуђени износ је досуђена почев од 04.02.2010.године, при чему је пропуштено образложење тог дела одлуке.

Из ових је разлога ревизија оцењена као основана. Врховни касациони суд је ценио и остале наводе ревизије, али је оценио да они нису основани. Тврдња ревидента да је експроприсан само део катастарске парцеле ... КО ... и да је суд погрешно обрачунао целу површину од 521 м2 уместо површине од 234 м2 је без икаквог упоришта у изведеним доказима и утврђеним чињеницама. Из изведених доказа произилази да је катастарска парцела која је носила број ... КО ... у целини експроприсана и стога је без значаја да ли је тужилац остао у државини једног дела те парцеле (135 м2) зато што власник може у сваком тренутку да затражи од тужиоца државину тог дела парцеле и та чињеница не утиче на висину и обим накаде за експроприсану парцелу. Осим тога у „Службеном гласнику РС“ број 22 од 31.03.2011. године је објављено решење којим је утврђен јавни интерес за експропријацију, а спорна парцела број ... је ту наведена у укупној површини као државна својина чији је корисник тужилац.

Врховни касациони суд је одлучио као у изреци на основу члана 406. став 2. ЗПП.

- 5 -

У наставку поступка другостепени суд ће имати у виду примедбе на које је указано овим решењем, па ће поново одлучити о жалби тужиоца, при чему ће водити рачуна да у уводу и образложењу одлуке наведе да поступа по одлуци Уставног суда Републике Србије број Уж 20/2013 од 24.05.2017. године (јер је њом поништена претходна пресуда Апелационог суда у Крагујевцу број Гж 2307/12 од 16.10.2012.године и наложено поновно одлучивање о жалби тужиоца).

Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић